

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

**Ректор Чернівецького
національного університету
імені Юрія Федьковича**

 Мельничук С.В.

„24” 03 2018р.

**Положення
про впровадження елементів
дуальної форми навчання в освітній процес
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича**

Чернівці – 2018

Ухвалено:

Вченою радою

Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича

Протокол № 4 від 26 березня 2018 р.

ЗМІСТ

I. Загальні положення.....	4
II. Вищий навчальний заклад – університет.....	5
2.1. Права університету.....	7
2.2. Обов'язки університету.....	8
III. Підприємство.....	8
3.1. Права підприємства.....	9
3.2. Обов'язки підприємства.....	11
IV. Здобувачі вищої освіти та їх права.....	12
V. Прикінцеві положення.....	13

I. Загальні положення

Дуальна форма навчання – практико-орієнтоване навчання, побудоване на підґрунті соціального партнерства, спрямоване на формування нової моделі підготовки фахівців із обов'язковими періодами навчання й виробничої практики, що проводиться на базі підприємств, установ, організацій та передбачає зміцнення зв'язків навчання з виробництвом, визначення провідної ролі та підвищення відповідальності за якість підготовки здобувачів вищої освіти. Дуальна форма навчання передбачає спільне вирішення актуальних проблем у сфері навчання, у тому числі організацію спільної підготовки фахівців для промисловості в певній галузі.

Метою впровадження елементів дуальної форми навчання – подолання диспропорції між пропозицією щодо надання освітніх послуг закладами вищої освіти та запитами роботодавців щодо структури освітнього процесу, змісту і обсягу освітніх програм, навчальних планів якості підготовки фахівців, надання можливості мобільно реагувати на зміни інноваційних виробничих технологій та модернізувати зміст фахової вищої освіти, при організації освітнього процесу враховувати вимоги конкретних підприємств, установ, організацій – замовників кадрів.

Упровадження елементів дуальної форми навчання базується на поєднанні в освітньому процесі теоретичної та практичної підготовки в обсягах 30 % (40 %) теоретичних занять до 70 % (60 %) практичних занять. Практичне навчання (*практичне заняття та виробнича практика*) здійснюється безпосередньо в умовах виробництва з використанням матеріально-технічної бази та кадрового потенціалу підприємства, що надає можливість здобувачам вищої освіти одночасно з навчанням у вищому навчальному закладі опановувати обрану професію безпосередньо на виробництві.

Організація освітнього процесу з елементами дуальної форми навчання базується на співпраці підприємств, установ, організацій (далі - Підприємство)

та закладу вищої освіти (далі - Університету), що мають взаємні права і обов'язки, які регулюються тристороннім договором між підприємством, закладом вищої освіти (університетом) та здобувачем вищої освіти (далі - студентом).

Система підготовки кадрів з елементами дуальної форми навчання впроваджується в університеті в рамках реалізації таких нормативних документів: Наказу МОН України № 916 від 23.06.2017 р. «Про впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників»; Концепції МОН України щодо підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти від 21.11.2017 р.

II. Вищий навчальний заклад – університет

Упровадження елементів дуальної форми навчання в освітній процес університету запроваджується з метою забезпечення відповідності змісту вищої освіти, визначеного галузевими стандартами вищої освіти, вимогам сучасного виробництва, інноваційним технологічним процесам та технічному забезпеченню.

Університет на основі стандартів вищої освіти з конкретних спеціальностей розробляє освітні програми та навчальні плани, формує графік освітнього процесу із врахуванням потреб та виробничих інтересів підприємства.

Навчання проводиться за навчальними планами й програмами навчальних дисциплін, погодженими з роботодавцями та затвердженими в установленому порядку.

Освітній процес з елементами дуальної форми навчання складають 3 основні етапи:

- опанування базових знань, умінь та навичок в університеті на початку освітнього процесу, що передбачає теоретичну підготовку та практичне навчання в лабораторіях університету;

- теоретичну підготовку, яка здійснюється в університеті на початку кожного кваліфікаційного рівня або навчального модуля з метою вивчення нових тем та програм;

- професійно-практичну підготовку в умовах виробництва, що передбачає практичне заняття й виробничу практику і забезпечує опанування студентами професійного компонента змісту освіти.

Побудова графіку освітнього процесу може бути багато варіативною та формувати навчальні компоненти залежно від особливостей діяльності підприємства, складності в опануванні професійних кваліфікацій, сезонних факторів для певних професій тощо.

Професійно-практичну підготовку кадрів проводять на виробничих об'єктах підприємств-замовників для забезпечення здобуття сучасних професійних компетенцій і спрямовують на закріплення, розширення, поглиблення і систематизацію знань, умінь і навичок, отриманих при вивченні спеціальних дисциплін, формування й закріплення практичного досвіду.

Для якісної організації практичного навчання за кожним студентом закріплюють наставника з числа працівників цього підприємства. Контроль за отриманими практичними знаннями та навичками здійснює керівник практики, призначений університетом, та наставник, закріплений за студентом з-поміж досвідчених працівників виробництва. За результатами контролю виставляють оцінку, яку фіксують в щоденнику (журналі) практичного навчання. Результатом практичного навчання є захист звіту про проходження виробничої практики із наданням заповненого щоденника про проходження виробничої практики та виробничої характеристики (з підписами керівника та наставників з виробництва).

2.1. Права університету

1. Укладати тристоронні договори для впровадження елементів дуальної форми навчання з підприємствами, установами, організаціями та студентами, які здобувають вищу освіту.

2. Вносити спільно з роботодавцями зміни до структури освітнього процесу, змісту професійної підготовки, графіку проходження професійно-практичної підготовки за умови дотримання чинних нормативно-правих актів у сфері освіти та погодження і затвердження навчальних планів в установленому порядку.

3. Призначати відповідального керівника (куратора) для організації та контролю за здійсненням професійно-практичної підготовки в умовах виробництва та визначати його посадові обов'язки.

4. Погоджувати кандидатури наставників, призначених підприємством для проведення виробничого навчання та виробничої практики.

5. Видавати спільно з підприємством сертифікат, що підтверджує рівень професійної кваліфікації студента, за умови успішного опанування практичного розділу навчальної програми.

6. Формувати спільно з підприємством індивідуальні завдання в межах тематики курсового і дипломного проектування для цільової підготовки молодих фахівців.

7. Надавати консультаційні послуги працівникам підприємства з окремих напрямків науки, техніки, економіки, організації та управління виробництвом.

8. При взаємній зацікавленості сторін науково-технічна діяльність може здійснюватись на комерційних засадах за окремими угодами.

9. Організовувати і проводити спільні наукові, науково-практичні та науково-методичні конференції, семінари та симпозиуми.

2.2. Обов'язки університету

1. Вчасно реагувати на рекомендації й пропозиції підприємств-партнерів щодо удосконалення форм і методів організації практичного навчання.

2. Здійснювати контроль за умовами праці студентів під час проходження практики студентів.

3. Сприяти матеріальному стимулюванню підприємством якісного виконання виробничих завдань студентами, ефективної роботи керівників виробничої практики та наставників.

4. Формувати професійні компетентності фахівців, психологічну готовність працювати в колективі, виховувати лідерські якості, навчати основ підприємницької діяльності.

5. Забезпечувати належну якість теоретичної підготовки студентів відповідно до вимог сучасних технологічних процесів із врахуванням запитів роботодавців.

6. Забезпечувати якісне виконання навчальних планів за спеціальностями та відповідно до індивідуальних планів цільової підготовки студентів.

7. Здійснювати цільову підготовку фахівців для підприємства з урахуванням їх вимог до якості, спрямованості практичної та індивідуальної підготовки.

III. Підприємство

Підприємство (за згодою) на основі договору з Університетом про впровадження елементів дуальної форми навчання забезпечує організацію практичного навчання та виробничої практики для якісної підготовки фахівців відповідного освітнього рівня за визначеною спеціальністю.

Підприємство забезпечує навчально-виробничу базу для проходження студентами практичного навчання в умовах виробництва, закріплює наставників за студентами на робочих місцях, надає можливість студентам та науково-педагогічним працівникам опанувати сучасні виробничі технології, сприяє стажуванню студентів та науково-педагогічних працівників Університету, створює належні умови для роботи наставників, бере активну участь у формуванні змісту освітньо-професійних програм та структури освітнього процесу, розробленні навчально-плануючої документації, здійсненні вихідного контролю компетенцій студентів.

Підприємство передбачає в перспективних планах соціально-економічного розвитку та колективних договорах заходи щодо зміцнення матеріально-технічної бази для забезпечення комфортних умов навчання, праці, побуту та відпочинку студентів та наставників на підприємстві.

Основні напрямки співпраці підприємства й університету передбачають:

- підготовку за галузевим спрямуванням кваліфікованих спеціалістів, що відповідають вимогам сучасних виробничих технологій і потребам конкретного виробництва;

- прогнозування потреби підприємства, галузі в підготовці, перепідготовці й підвищенні кваліфікації спеціалістів з вищою освітою;

- формування й управління професійними компетенціями (визначення та опис компетенцій, планування графіку навчання, розвитку персоналу і створення нових робочих місць).

3.1. Права підприємства

1. Брати участь у розробці освітніх програм, формувати вимоги до професійних компетентностей майбутніх фахівців.

2. Укладати договори між підприємством, університетом та студентами з метою забезпечення якісної професійно-практичної підготовки

студентів, запровадження механізмів стимулювання ефективної праці студентів та їхніх наставників, сприяння працевлаштуванню випускників університету.

3. Сприяти навчанню студентів Університету на сучасному обладнанні, оволодінню ними інноваційними виробничими технологіями.

4. Здійснювати разом з Університетом підбір кандидатур студентів відповідних курсів і спеціальностей для їхньої подальшої цільової підготовки та розподілу на конкретні робочі місця на підприємстві.

5. Брати участь у моніторингу потреб регіонального ринку праці у спеціалістах з вищою освітою з урахуванням власних інтересів та розвитку галузі.

6. Брати участь спільно з Університетом у розробленні освітніх програм навчальних планів з підготовки кваліфікованих спеціалістів відповідних рівнів вищої освіти. Формувати спільно з Університетом графік освітнього процесу для впровадження елементів дуальної форми навчання.

7. Надавати молодим фахівцям, що пройшли індивідуальну підготовку на конкретне робоче місце і які відповідають вимогам підприємства, роботу за фахом.

8. Створювати на підприємстві спільні з Університетом навчально-наукові підрозділи (КБ, лабораторій тощо) для здійснення наукових досліджень.

9. Надавати допомоги Університету в розвитку матеріально-технічної бази кафедр, які готують фахівців за перспективними напрямками науки, техніки та технологій.

10. Надавати заявки на підготовку кадрів в Університеті у розрізі спеціальностей різних рівнів вищої освіти.

11. Брати участь у роботі з професійної орієнтації молоді щодо вибору спеціальності.

12. Залучати провідних фахівців Університету в якості експертів, опонентів, доповідачів і співдоповідачів у діяльності техніко-економічних рад та інших науково-технічних форумів, що проводить підприємство.

13. Враховувати при формуванні власного бюджету кошторисні призначення для модернізації навчально-виробничої бази для забезпечення якісної професійно-практичної підготовки студентів Університету.

3.2. Обов'язки підприємства

1. Надавати місця практики за узгодженими спеціальностями, кількістю студентів і термінами проходження згідно з навчальними планами підготовки бакалаврів та магістрів Університету. Забезпечувати керівництво та проведення всіх видів практики студентами Університету. Створювати умови для виконання студентами курсових робіт і дипломних проектів на виробничій базі підприємства.

2. Надавати студентам можливість практичного навчання на виробництві, сприяти виконанню освітніх програм, навчальних планів.

3. Призначати відповідального працівника, який здійснює загальне керівництво навчанням студентів університету на підприємстві у відповідності до вимог підготовки фахівців з вищою освітою.

4. Організовувати навчання-інструктаж студентів з охорони праці перед початком навчання на підприємстві та здійснювати періодичну перевірку їхніх знань з охорони праці.

5. Забезпечувати проведення практичного навчання студентів університету на робочих місцях, які оснащені сучасною технікою з новітньою технологією і високим рівнем організації праці під керівництвом досвідчених наставників.

6. Контролювати дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку, встановлених на підприємстві.

7. Забезпечувати (при потребі) студентів спеціальним робочим одягом, взуттям та іншими індивідуальними засобами захисту за встановленими нормами для відповідних штатних працівників підприємства.

8. Здійснювати оплату праці студентів відповідно до обсягів виконання практичних завдань, випуску реальної продукції виробництва.

9. Складати виробничі характеристики студентів після завершення виробничої практики із зазначенням рекомендованого рівня кваліфікації.

10. Працевлаштовувати на базі підприємств (за наявності вільних робочих місць) випускників, які здобули професійну кваліфікацію за дуальною формою навчання.

11. Укладати тристоронні угоди зі студентом і університетом, що передбачають надання оплачуваних робочих місць для навчання за дуальною формою та працевлаштування.

IV. Здобувачі вищої освіти та їх права

Здобувачі вищої освіти є учасниками упровадження елементів дуальної форми навчання в освітній процес. Надання можливості студентам університету опановувати сучасні виробничі технології безпосередньо в умовах виробництва сприяє підготовці кваліфікованих фахівців відповідно до вимог сучасного виробництва, забезпечує високий рівень працевлаштування випускників університету.

Здобувачі вищої освіти мають право:

1. Обирати місце проведення практичної підготовки відповідно до переліку підприємств, що надали згоду на участь у впровадження елементів дуальної форми навчання в освітній процес.

2. Бути відповідальною стороною при укладанні тристороннього договору щодо умов проходження виробничої практики, права на подальше працевлаштування.

3. Отримувати відповідну оплату праці за виконаний обсяг робіт в період практики.

4. Отримувати додаткові винагороди та соціальні пільги, передбачені для працівників Підприємства.

5. Укладати з Підприємством трудовий договір після завершення освітнього процесу та терміну дії тристоронньої угоди.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані:

1. Відвідувати заняття і виконувати виробничі завдання в рамках вимог державного освітнього стандарту з конкретної професії відповідно до графіку навчально-виробничого процесу.

2. Виконувати настанови викладачів освітнього процесу та наставників, призначених Підприємством, з метою набути професійні кваліфікації відповідного рівня вищої освіти.

3. Сумлінно ставитися до опанування програми професійно-практичної підготовки за обраною професією.

4. Дотримуватися під час навчання вимог Статуту, правил внутрішнього розпорядку та інших нормативних актів, що діють на Підприємстві, в тому числі у сфері охорони праці, дбайливо та ощадливо ставитися до майна Підприємства.

5. Працевлаштовуватись після завершення навчання на роботу на Підприємство (за згодою сторін) за умови наявності вакансій.

V. Прикінцеві положення

1. Спільні програми, проекти і заходи Сторін розроблені та реалізовані на основі окремих двох або тристоронніх договорів між Університетом і Підприємством.

2. При виконанні договорів на спільні програми, проекти, заходи, Сторони мають дотримуватися принципів корпоративної етики, конфіденційності та законодавства України.

3. Сторони мають регулярно інформувати один одного про реалізовані навчальні програми, наукові семінари, колоквиуми, конференції, симпозіуми, а також обмінюватися документами і публікаціями, які видані за власні кошти у результаті цих заходів.